

de Architect

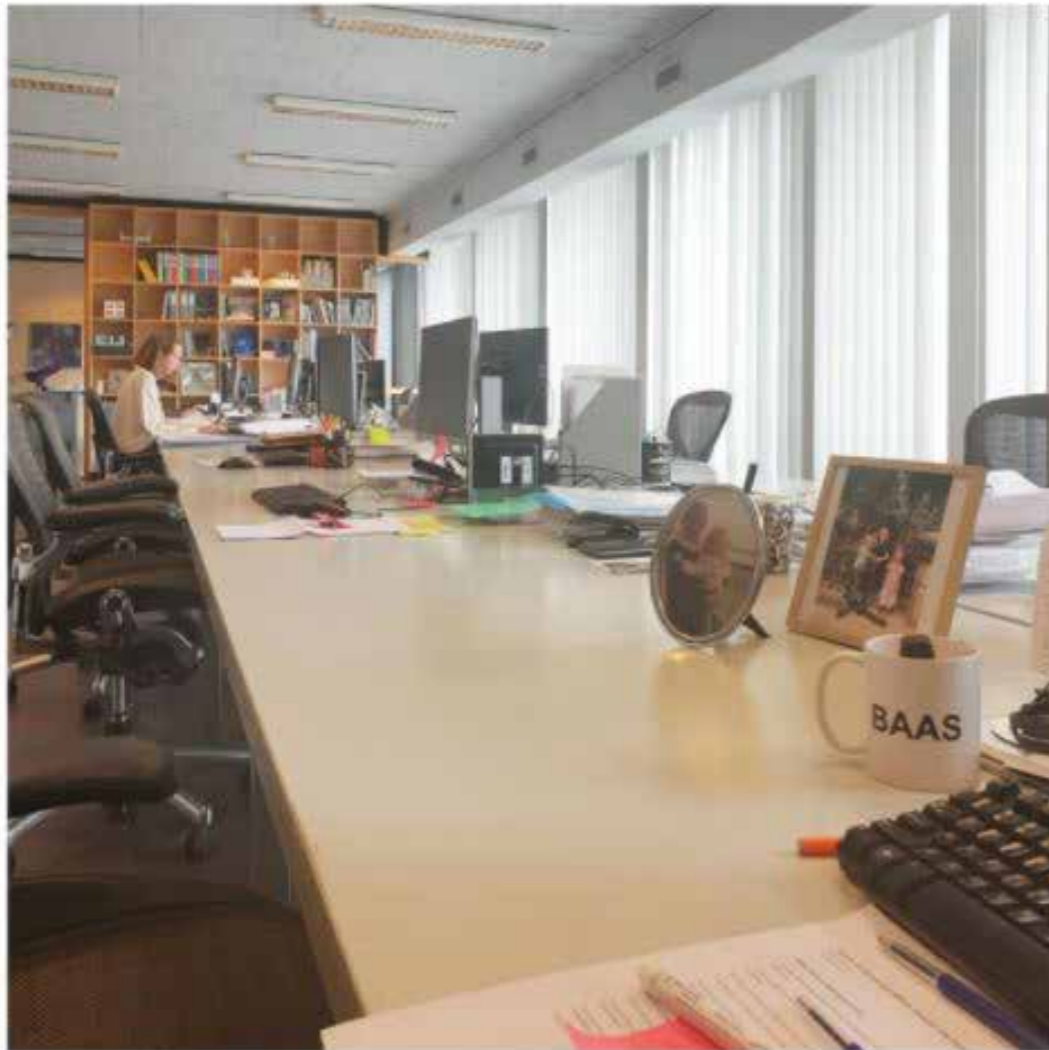
Studio Hertzema, Colonnade Amsterdam UMC

Henk Hartzema: “Ik verwacht een ongekeerde slowdown”

Stedenbouw

Door Harm Tilman - Architectenbureaus werken sinds een week noodgedwongen thuis. Hoe vergaat het ze? Gaan ze door met hun werk? Henk Hartzema verwacht komende weken een ongekeerde slowdown.

Studio Hartzema werkte afgelopen week met drie man op kantoor, de overige acht medewerkers deden dat al vanuit huis. Dat is al met al best overzichtelijk, zegt directeur Henk Hartzema, maar de onderlinge communicatie kost wel de nodige tijd. Het viel hem op dat zijn mensen nader tot elkaar komen. Zijn verwachting is dat als ze deze fase goed doorkomen, dit zal bekliven. Iedere verandering verhoogt de staat van alertheid, aldus Hartzema. Als je de verlichting opschroeft, dan gaat de productiviteit omhoog. Maar omgekeerd ook.

Interieur van Studio Hartzema

Ongekeerde slowdown

Was de opwinding aan het begin van de week nog groot, inmiddels begint het besef van de nieuwe werkelijkheid ook bij Hartzema in te dalen. De grootste zorg ligt wat hem betreft niet in het op peil houden van de productie, maar in het managen van de vraaguitval. De eerste deadlines worden al verschoven en de communicatie via conference calls blijkt niet voor alles een oplossing te zijn. Hartzema verwacht voorlopig geen lockdown maar wel een ongekeerde slowdown.

Pas op de plaats

Alles tendeert naar vertragen en uitstellen. In deze situatie kun je niet slagkrachtig zijn, aldus Hartzema. Hij wijt dit aan het feit dat in de stedenbouw en bij grootschalige ontwikkelingen de urgentie simpel gezegd minder hoog is. Beslissingen die moeten worden genomen over bijvoorbeeld een landschappelijke inrichting, kun je ook volgende maand nog nemen. Opdrachtgevers van dit soort processen maken pas op de plaats.

Henk Hartzema Beeld Paul de Graaff

Uitstel van tenders

Ook tenders worden opgeschoven en uitgesteld. Studio Hartzema zit bij twee aanbestedingen in de tweede ronde, maar beide zijn voor onbepaalde tijd uitgesteld. Ook de kick-offs voor nieuwe projecten gaan voorlopig niet door. Ze wachten op betere tijden. Anders dan in de stedenbouw, worden in de architectuur de deadlines vooralsnog aangehouden. Toch verwacht Hartzema ook hier vertragingen. Hij ziet bij bouw- en woningtoezicht al de eerste haperingen optreden.

Arbeidstijdverkorting

De onzekerheid is groot, zo veel is zeker. Volgens Hartzema ontkom je er niet aan om arbeidstijdverkorting aan te vragen. Hoe dit verder gaat, weet immers niemand. Hartzema: "Je hebt geen keuze want als dit een half jaar duurt, dan houd je het niet droog. Je redt het hooguit drie maanden, maar daarna heb je steun nodig."

Studio Hartzema, Havenkwartier Plaspoelpolder Rijswijk, Stedenbouwkundig Kader

Nekslag voor bureau

Na de vorige crisis van 2008 zijn de budgetten omlaag gegaan en sedertdien zijn deze op dit niveau gebleven. Dit heeft de beroepsgroep enorm in de knel gebracht. De huidige crisis kan wel eens de nekslag zijn voor veel bureaus. Andersom ziet Hartzema door deze crisis ook hoopgevende dingen ontstaan. Mensen hebben meer geduld met elkaar en zijn meer solidair geworden. Iedereen weet dat we in hetzelfde schuitje zitten.

Dirigent zonder orkest

Waar Hartzema het meest bevreesd voor is, is de komende under-performance. Hij voelt zich als iemand die staat te dirigeren, terwijl het orkest bezig is het podium te verlaten. Stedenbouw is in zijn ogen een teamsport bij uitstek. Naast kennisdeling en besluitvorming, is ook het elkaar motiveren essentieel. Hartzema: "Je kunt op afstand niet dirigeren. Het menselijke aspect blijft onverminderd belangrijk. Alleen als je samen bent, komt het beste in mensen boven."

Studio Hartzema, Schilperoort memorial, Leiden BioScience Park

Lagen van waarheid

Hartzema denkt dat je dit via beeldverbindingen niet ondervangt. Als je ontwerpt leg je lagen van waarheid over elkaar heen, totdat een nieuwe werkelijkheid ontstaat. Volgens hem is dat een interactief proces dat niet gaat werken via beeldschermen. Hartzema: "Ik ontwerp aan een statafel, met potloden, schetsrol en vooral maquettes op tafel. Ik moet de dingen zien zoals ze zijn. Dat is bij uitstek fysieke arbeid. Als dat niet meer kan, komt mijn manier van ontwerpen in de knel."

Na de crisis

De corona-crisis is voor Hartzema onverwacht gekomen. Op de vraag over de werkelijkheid na deze crisis reageert hij ongemakkelijk. Hij vindt die vraag veel te vroeg komen, nu de orkaan nog maar een bries is. Ook vindt hij dat er anders dan bij de vorige crisis, geen aanwijsbare schuldige is en dat we het zelf zijn. Daarmee is deze crisis fundamenteleler.

Studio Hartzema & FRESH, Project Holland, Herbebossing bij Durgerda

Groter denken

Hartzema vermoedt dat iedereen straks het liefst gewoon weer zal overgaan tot de orde van de dag. Hij verwacht dan ook niet dat hij zijn werkwijze hoeft te veranderen. Zijn hoop is wel dat iedereen straks in staat zal zijn om groter te denken. "Ik hoop dat mensen meer verbanden gaan zien, meer verantwoordelijkheid zullen nemen en meer sturing door de overheid willen accepteren."